

**Про Районну цільову Програму
поводження із забороненими,
нерозпізнаними і непридатними
до використання в сільському
господарстві хімічними засобами
захисту рослин на території
Сумського району в 2014 році**

З метою поліпшення екологічного стану Сумського району, керуючись статтею 144 Конституції України, статтями 6, 15 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та пунктом 16 частини 1 статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», районна рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Районну цільову Програму поведження із забороненими, нерозпізнаними і непридатними до використання в сільському господарстві хімічними засобами захисту рослин на території Сумського району в 2014 році (додається).

2. Визнати такими, що втратили чинність, рішення вісімнадцятої сесії районної ради п'ятого скликання від 25.07.2008 «Про програму утилізації заборонених та непридатних отрутохімікатів в Сумському районі на період 2008-2015 рр.» та рішення третьої (позачергової) сесії районної ради шостого скликання від 30.12.2010 «Про внесення змін до програми проведення утилізації заборонених та непридатних отрутохімікатів в Сумському районі на період 2008-2011 років».

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію районної ради з питань агропромислового розвитку, регулювання земельних відносин і охорони навколишнього природного середовища (Іванченко С.М.).

Голова

В.П. Балицький

**Пояснювальна записка
до рішення тридцять п'ятої сесії Сумської районної ради 6 скликання
«Про Районну цільову Програму поводження із забороненими,
нерозпізнаними і непридатними до використання
в сільському господарстві хімічними засобами захисту рослин
на території Сумського району в 2014 році»**

В Україні в результаті утворення великих обсягів токсичних (небезпечних) відходів проблема екологічної безпеки набула особливої гостроти. Розрив між прогресуючим накопиченням токсичних відходів і заходами з їх утилізації та знешкодження загрожує поглибленням екологічної кризи і загостренням соціально-економічної ситуації в Україні.

Окрему групу токсичних відходів становлять заборонені до застосування, нерозпізнані і непридатні до використання в сільському господарстві хімічні засоби захисту рослин.

Станом на 01.06.2014 на території Сумського району знаходиться орієнтовно 279,176 тонн заборонених, нерозпізнаних і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин (далі – ХЗЗР), які зберігаються в 28 місцях зберігання.

Умови зберігання більшої кількості ХЗЗР в районі не відповідають вимогам безпеки, а саме:

- а) не забезпечена достатня (необхідна) ізоляція ХЗЗР;
- б) доступ сторонніх осіб в деякі складські приміщення не обмежено;
- в) не забезпечено мінімально можливий негативний вплив хімічних речовин на довкілля (забруднення ґрунту, ґрунтових вод, рослинного світу і т.і.);

- г) не виключені ризики неналежного (протизаконного) поводження з ХЗЗР.

Районна цільова Програма поводження із забороненими, нерозпізнаними і непридатними до використання в сільському господарстві хімічними засобами захисту рослин на території Сумського району в 2014 році (далі – Програма) спрямована на недопущення забруднення земельних ділянок, водних ресурсів, атмосферного повітря залишками заборонених та непридатних для використання в сільському господарстві ХЗЗР.

Метою запропонованої Програми є знешкодження заборонених, нерозпізнаних і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин, що призведе до поліпшення екологічного стану району, ліквідації шкідливого впливу ХЗЗР на довкілля та здоров'я людини.

Назва програми та її положення розроблені відповідно до норм Закону України «Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами», спільного наказу Міністерства аграрної політики, Міністерства екології та природних ресурсів України, Міністерства охорони здоров'я України N 315/376/412 від 18.10.2001 «Про Порядок проведення комплексної інвентаризації місць накопичення заборонених і

непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин» та вимог наказу Міністерства економіки України від 04.12.2006 № 367 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання».

У зв'язку з тим, що для реалізації мети та завдань запропонованої Програми необхідна значна сума коштів фінансування Програми планується здійснювати за рахунок акумуляції, до районного консолідованого фонду охорони навколишнього природного середовища, коштів місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища сільських та селищних рад, а також залучення коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища.

**Завідувач сектору з питань охорони праці
і надзвичайних ситуацій та у справах
захисту населення від наслідків
Чорнобильської катастрофи апарату
Сумської райдержадміністрації**

О.Є. Глущенко

**Районна цільова Програма
поводження із забороненими, нерозпізнаними і непридатними
до використання в сільському господарстві
хімічними засобами захисту рослин
на території Сумського району
в 2014 році**

м. Суми

1. Паспорт
2. Загальні положення
 - 2.1. Визначення термінів
 - 2.2. Загальний стан справ
 - 2.3. Існуючий стан справ в Сумському районі
3. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма
4. Мета Програми
5. Обґрунтування шляхів, і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування, строки та етапи виконання Програми:
Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми
Строки виконання Програми
Обсяги та джерела фінансування Програми
6. Перелік завдань і заходів Програми та результативні показники
7. Напрями діяльності та заходи Програми
8. Координація та контроль за ходом виконання Програми

1.Паспорт

(загальна характеристика районної програми)

Районної цільової Програми поводження із забороненими, нерозпізнаними і непридатними до використання в сільському господарстві хімічними засобами захисту рослин на території Сумського району в 2014 році

1	Ініціатор розроблення програми	Сумська районна державна адміністрація
2	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	Розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації від 18.08.2004 № 328 «Про реалізацію системи поводження з непридатними, та забороненими до використання пестицидами в Сумській області»
3	Розробник програми	Сектор з питань охорони праці і надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи апарату Сумської районної державної адміністрації
4	Співрозробники програми	Управління агропромислового розвитку Сумської районної державної адміністрації
5	Відповідальний виконавець програми	Управління агропромислового розвитку районної державної адміністрації, фінансове управління районної державної адміністрації, сектор з питань охорони праці і надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи апарату районної державної адміністрації, сільські, селищні ради району
6	Учасники програми	Сумське міжрайонне управління Держсанепідслужби у Сумській області
7	Термін реалізації програми	2014 рік
8	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні програми	Обласний бюджет Районний бюджет Бюджети сільських, селищних рад району
9	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього, у тому числі:	8375,3

9.1	коштів районного бюджету	808,5
9.2	коштів обласного бюджету	7566,8

2. Загальні положення

2.1. Визначення термінів

Враховуючи норми Законів України «Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами», «Про пестициди і агрохімікати», «Про відходи», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них», у цій Програмі терміни вживаються у такому значенні:

Заборонені, нерозпізнані і непридатні до використання в сільському господарстві хімічні засоби захисту рослин (далі – ХЗЗР) - це пестициди, агрохімікати, ядохімікати та інші небезпечні відходи, їх суміші, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними;

Поводження із ХЗЗР – це дії, спрямовані на збір, перезатарення, перевезення, зберігання, оброблення, утилізацію, видалення, знешкодження, захоронення, обробку цих територій після ХЗЗР, а також інші природоохоронні заходи на території району.

2.2. Загальний стан справ

В Україні в результаті утворення великих обсягів токсичних (небезпечних) відходів проблема екологічної безпеки набула особливої гостроти. Розрив між прогресуючим накопиченням токсичних відходів і заходами з їх утилізації та знешкодження загрожує поглибленням екологічної кризи і загостренням соціально-економічної ситуації в Україні.

Окрему групу токсичних відходів становлять заборонені до застосування, нерозпізнані і непридатні до використання в сільському господарстві хімічні засоби захисту рослин (далі – ХЗЗР). Більше двадцяти років серед ХЗЗР, які використовувались в Україні, перевага надавалась тим, що мали в своєму складі найбільш стійкі для довкілля компоненти (наприклад ДДТ та гама-гексан). Вони були надзвичайно небезпечні для людини та екології. Сьогодні більшість ХЗЗР цього типу заборонені.

Заборонені ХЗЗР, разом з непридатними до використання, тими, що втратили маркування, або використання яких було обмежено, почали у великій кількості накопичуватися на складах. Ці ХЗЗР зберігаються по всій країні з середини 60-х років. Вони розосереджені по всій території України. Значна частина об'єктів, де зберігаються ХЗЗР, дуже небезпечна

для навколишнього природного середовища внаслідок міграції токсичних компонентів шляхом інфільтрації в підземні і поверхневі води, рознесення вітром, тваринами і діяльністю людини.

Порядок поводження з ХЗЗР регулюється Законами України "Про пестициди і агрохімікати", "Про відходи", "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", Земельним кодексом України, постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.96 № 354 "Про затвердження Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них", та іншими актами законодавства. Транспортування, зберігання та застосування ХЗЗР здійснюється відповідно до Державних санітарних правил ДСанПіН 8.8.1.2.001-98 "Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві", затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 03.08.98 № 1.

2.3. Існуючий стан справ в Сумському районі

Потенційними осередками забруднення довкілля в районі також є склади для зберігання заборонених, нерозпізнаних та непридатних ХЗЗР. На виконання спільного наказу Міністерства аграрної політики України, Міністерства екології та природних ресурсів України, Міністерства охорони здоров'я України № 315/376/412 від 18.10.2001 «Про Порядок проведення комплексної інвентаризації місць накопичення заборонених і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 листопада 2001 р. за № 951/6142, в районі під координацією Державного управління охорони навколишнього природного середовища в Сумській області з грудня 2001 по квітень 2008 року було проведено ряд інвентаризацій щодо залишків неопізнаних ХЗЗР на території району. Було виявлено 306,4 тонни ХЗЗР, які були розміщені в 21 складі пристосованому для зберігання та в 5 непридатних до зберігання складських приміщеннях.

За час дії «Програми проведення утилізації заборонених та непридатних отрутохімікатів в Сумському районі в період 2008–2015 рр» було перезатарено 20,311 тонн ХЗЗР на загальну суму 97,44 тис. грн, та було утилізовано 14,625 тонн ядохімікатів на загальну суму 245,421 тис. грн, а саме:

2008 р. - утилізовано та вивезено **3717** кг пестицидів на загальну суму **56115** тис. грн за кошти консолідованого фонду, платник управління АПР.

2009 р. - за кошти обласного фонду навколишнього природного середовища було перезатарено та повністю вивезено **9563** кг ядохімікатів на загальну суму **126.6** тис.грн.

2010 р. – за кошти Северинівської сільської ради утилізовано **1345** кг ядохімікатів на загальну суму **26706** грн. За кошти ТОВ «Елга» вивезено по Сульській сільській раді **1500** кг ядохімікатів.

2011 р. - за кошти Стецьківської сільської ради було перезатарено **2573** кг ядохімікатів на загальну суму **12600** грн.

За кошти районного консолідованого фонду в сумі **84840** грн. на територіях Басівської (с. Локня), Хотінської (сmt. Хотінь) та Юнаківської (с.Юнаківка) сільських і селищних рад було перезатарено 17762 кг ядохімікатів.

По селу Локня було перезатарено 2626 кг рідких ядохімікатів та 66 кг сипучих отрутохімікатів, на загальну суму 12875 грн.

По сmt. Хотінь було зачищено 1118 кг сипучих ядохімікатів на загальну суму 5347 грн.

По селу Юнаківка було перезатарено 13928 кг сипучих ядохімікатів на загальну вартість 66667 грн.

У 2012 році для знешкодження і вивезення пестицидів та отрутохімікатів із території Сумської області сесією Сумської районної ради було прийнято рішення про перерахування коштів у сумі 1028,9 тис. грн. до спеціального фонду обласного бюджету, та додано до загальної суми, на яку згідно ст.2 Закону України «Про здійснення державних закупівель» Державним управлінням охорони навколишнього природного середовища в Сумській області було оголошено конкурсні торги, які не відбулися так як до оцінки було допущено пропозиції менше ніж двох учасників. У зв'язку з цим, гроші які перераховувались до спеціального фонду обласного бюджету протягом 2012 року були повернуті до районного фонду охорони навколишнього природного середовища.

Протягом I півріччя 2013 року на території Сумського району була проведена інвентаризація місць накопичення заборонених та непридатних до використання отрутохімікатів. В ході інвентаризації було додатково виявлено 0,12 тонн неопізнаних отрутохімікатів на території Северинівської сільської ради.

Станом на 01.06.2014 на території Сумського району знаходиться орієнтовно 279,176 тонн заборонених, нерозпізнаних та непридатних до використання ХЗЗР, які зберігаються в 28 місцях зберігання.

Зведені дані щодо умов та стану зберігання заборонених, нерозпізнаних і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин по Сумському району станом на 01.06.2014 відображені в додатку 1 до Програми.

Умови зберігання більшої кількості ХЗЗР в районі не відповідають вимогам безпеки, а саме:

а) не забезпечена достатня (необхідна) ізоляція ХЗЗР;

б) доступ сторонніх осіб в деякі складські приміщення не обмежено;

в) не забезпечено мінімально можливий негативний вплив хімічних речовин на довкілля (забруднення ґрунту, ґрунтових вод, рослинного світу і т.і.);

г) не виключені ризики неналежного (протизаконного) поводження з відходами.

3. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

Програма спрямована на недопущення забруднення земельних ділянок, водних ресурсів, атмосферного повітря залишками заборонених, нерозпізнаних та непридатних для використання в сільському господарстві ХЗЗР.

4. Мета Програми

Метою цієї Програми є знешкодження заборонених, нерозпізнаних і непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин, що призведе до поліпшення екологічного стану району, ліквідації шкідливого впливу ХЗЗР на довкілля та здоров'я людини.

5. Обґрунтування шляхів, і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування, строки та етапи виконання Програми:

5.1. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми

Проблема не обмежується тим, що заборонені, нерозпізнані та непридатні ХЗЗР складовані у неприйнятних умовах і попадають у навколишнє природне середовище. З початком реформування АПК України змінювалися власники складів (деякі склади взагалі не мають власника), документація щодо складованих пестицидів зникала, після чого неможливо встановити які саме отрутохімікати зберігаються. Сьогодні відповідальність за стан зберігання заборонених, нерозпізнаних та непридатних ХЗЗР лягла на місцеві органи влади та сільські, селищні ради. Крім цього, довгострокове зберігання хімікатів може призвести до хімічних реакцій та утворення нових сполук з невідомими властивостями. Виключними мірами по запобіганню негативного впливу ХЗЗР є роботи по їх ізоляції в придатних до використання типових складах отрутохімікатів або застосування ефективних методів знешкодження.

Обладнані сховища для зберігання непридатних та заборонених до застосування пестицидів і установки для їх знешкодження створено лише на окремих територіях, що практично не впливає на загальну ситуацію.

Утилізацією заборонених, нерозпізнаних та небезпечних ХЗЗР займаються спеціалізовані підприємства, які мають відповідні дозволи і ліцензії.

5.2. Строки виконання Програми

У разі наявності відповідного фінансування (достатньої суми коштів) реалізацію заходів передбачених Програмою планується виконати у 2014 році.

5.3. Обсяги та джерела фінансування Програми

У зв'язку з тим, що для реалізації мети та завдань цієї Програми необхідна значна сума коштів фінансування Програми планується здійснювати за рахунок акумуляції, до районного консолідованого фонду охорони навколишнього природного середовища, коштів місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища сільських та селищних рад, а також залучення коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища. В разі відповідного фінансування можуть залучатися кошти державного фонду охорони навколишнього природного середовища.

Орієнтований графік утилізації заборонених, нерозпізнаних та непридатних ХЗЗР в Сумському районі приведено в додатку 2 до Програми.

Ціни на проведення утилізації хімічних засобів захисту рослин є високими. Так, на утилізацію 1 тонни ХЗЗР необхідно орієнтовно 30000 грн.

У разі ненадходження коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища будуть проведені першочергові роботи по утилізації заборонених, нерозпізнаних та непридатних ХЗЗР в Сумському районі, які знаходяться під відкритим небом і несуть загрозу навколишньому середовищу, за рахунок коштів районного консолідованого фонду ОНПС (додаток 3 до Програми).

6. Перелік завдань і заходів Програми та результативні показники

Для досягнення мети цієї Програми передбачається наступний перелік завдань і заходів:

- проведення інвентаризації накопичених ХЗЗР та місць їх зберігання, з встановленням фактичної кількості накопичених відходів пестицидів, визначенням їх власника, ступеню впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людини;
- проведення перезатарення заборонених, нерозпізнаних та непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин;
- проведення екологічно безпечного знешкодження ХЗЗР та тари від

них (вивезення та утилізація);

- оброблення (дезинфекція) складів для зберігання ХЗЗР;
- очищення забруднених територій.

Районна цільова Програма поводження із забороненими, нерозпізнаними і непридатними до використання в сільському господарстві хімічними засобами захисту рослин на території Сумського району в 2014 році спрямована на реалізацію національного плану дій з охорони навколишнього середовища, згідно з ухваленою Верховною Радою України стратегією державної екологічної політики України до 2020 року в межах завдання очищення України від заборонених, нерозпізнаних та непридатних ХЗЗР.

Реалізація заходів Програми дасть можливість забезпечити екологічне благополуччя району та зняття загрози можливого забруднення навколишнього природного середовища.

Ресурсне забезпечення програми викладене у додатку 4 до Програми.

7. Напрями діяльності та заходи Програми

Головним напрямом діяльності у виконанні заходів передбачених цією Програмою є проведення утилізації заборонених, нерозпізнаних і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин, що знаходяться на території району. У разі необхідності – проведення робіт по перезатаренню ХЗЗР на територіях сільських та селищних рад району, в яких є загроза проникнення заборонених, нерозпізнаних та непридатних ХЗЗР в ґрунт або стічні, ґрунтові води, наземні джерела, перенесення їх повітрям від їх неконтрольованого зберігання і неможливості проведення робіт з їх своєчасної утилізації.

8. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координація та виконання Програми покладається на Управління агропромислового розвитку Сумської районної державної адміністрації. Інформацію про хід виконання Програми Управління агропромислового розвитку Сумської районної державної адміністрації надає до сектору з питань охорони праці і надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи апарату Сумської районної державної адміністрації в термін до 20.12.2014.

Контроль та висвітлення реалізації Програми в засобах масової інформації покладається на сектор з питань охорони праці і надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи апарату Сумської районної державної адміністрації.

Сектор з питань охорони праці і надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи апарату Сумської районної державної адміністрації подає узагальнену інформацію

про хід виконання цієї Програми голові Сумської районної державної адміністрації та постійній комісії Сумської районної ради з питань агропромислового розвитку, регулювання земельних відносин і охорони навколишнього природного середовища в термін до 26.12.2014

Додаток 4 до Програми

**Ресурсне забезпечення Районної цільової Програми
поводження із забороненими, нерозпізнаними і
непридатними до використання в сільському господарстві
хімічними засобами захисту рослин на території Сумського
району в 2014 році**

ис. гривень

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання Програми	Етапи виконання Програми	Усього витрат на виконання Програми
	2014 рік	
Обсяг ресурсів, усього, у тому числі:	8375,3	8375,3
районний бюджет	808,5	808,5
обласний бюджет	7566,8	7566,8

**Завідувач сектору з питань охорони праці
і надзвичайних ситуацій та у справах захисту
населення від наслідків Чорнобильської
катастрофи апарату Сумської районної
державної адміністрації**

О.Є.Глущенко